

Апсны

Ареспубликате ҳәынтықаррате усқәртма «Апснымедиа»

2024 ш. февраль 7 № 7-8 (21 514)

Адоуҳатә ғынха аиқәрыхаралы

Уамыргәртәрлік залшом

Ахра Аңқәаб

■ Аягә адоуҳатә ғынха нағаза ишкәрділік, әдүненең өзінде ғынха аиқәрыхаралы. Алеқсандр Константинидің Чачба ажәлар рығи- арағы акультуре ақазаралар тұрғака дәзаатылық иштән: «Ақазаралар змам атыла, пхъақа бзиарлар хәа ақагы азыпшам; уи ауааттықса рдоула пхъеңт, птазаашас хәа иримоугы - айлаароуп» хәа.

Аиен, икәх аицоит аамта... уи ақагы енгізом, азәгесі енгізом. Ус икоуп ашиқасқа, ажәшшиқасқа, ашәышықасқа. Иишауп, аамта наскынаныңхана махәтәк ағынсаует, махәтәк ахыленаует.

Ауағы, амра ангылалак иштәшәо енгіз мышыны дышпсусағы иды- руазароуп. Убры азоуп хабаңаеи урт рабаңаеи жәзареи жәлар рәңаптыңда ҳәемтәкәе, ҳызышша апхына инарыланы ашәышықасқа иргәйлганы ииханда енкәрханы изахаарған.

Даараңа иуадафу аамта ҳтагылоуп. Амилаттә доуҳатә птазааша аган ивахо иалагеит. Аха, дарбанызаалак изы еилказароуп ауағы акырзифо имәнә иртәйрү, дымпсырл мәцараз ақәмкә, дынхарци, дынхарци шакә. «К тому служит искусство, чтобы дать возможность познания доброго от зла» хәа баша имхәзазаап А.Диурергы. Еғыа

ус ақазарғы, ишырхәо енгіш ақазара ҳәа амазам, апнегилақа шмацымғы ағылар ақәзамқа, еснага иеноит, уи аиқақаларалы апсабара ақыбаға зланатқа ахатарақа рыйбоура.

Арт амшәа рзы, Урыстәйлатәи аукционқа руак ақны, ҳажәлар ағынгра лашаққа здырхәало атеицәа ирхатарнаны Қания Кани Җарба Төңгизи ирихәйт, апсаба сақынтарақтара қазара ашылар, әзқаратар түнхана айға амца иалаблиз Александар Чачба инапкынтақа хла. Урт инықыршыны иаҳхәзар 1910 шықасы, Санкт-Петербург Маринтәи атеатр ақны Шекспир иаптамта «Амшәа ба- апсы» амотивқа рыла Н.И. Казанли иопера «Миронда» ақнитет аамстей, Вагнер «Тристан и Изольде» ахтә Изольдең рыштәтәкәа рыхсаалар-батә түхымтәкәа роуп.

Иара убас, зызбаха ҳәо ақыр- гыламтәкәа егерырт рылахәцәа рыштәтәкәа ахыаарпшу даеа жә- тыхымтак ихәхант адуненжәлар- жъаратәи апсаба-абаза конгресс ахада Мусса Екзеков. Ари ҳәарада игаҳәара дууп. Урт зегы, ихараңам амтақәек рнағс Александар Чачба итоурых- тә-культуратә ғынха, дзызхъау- аз ипсадғыл гәлкәяғы аидылареи ақырхаралы иризынны енекааха аф- ны-амузен анаартхалак иахтойт гәй- кала, - рхәеит, зтоурых азқышықас- сақа иргәйларсү ҳажәлар рдоуҳатә ғынха атакы итаулазаны изныруа ап- саба-абаза жәлар рхатарнакцә.

Иара убас Аахыт-Уапстәй- ла акультуралы министрлар иатдана- куа аусбартакәа зегы ириланахәеит

хеңгішшарал қамтакәа еилкаара- ла иазнеирү, ианвар 21 рзы иблыз Апсны амилаттә сақхатә галере- иа аиташақәыргылар иазына- хоу ашыраара ақаттара. Ирылахәоу ағхәарақа иртәзаны ендүклих афинансқа ахыпхазалахойт уи иазкны абанкқа ркны иаарту ичиду ахыпхазаларапт, анағас аекспо- нат ғыцқаа раахәарағы хархәара атахарп. Ауаажаллара ашыраара қарттарп рылшоуп финансла адагы, убас К.Хетагуров ихъз зху Ахынтықар- ратә драматә театр анатхгағы Тамер- лан Зуцов ихәеит дшазыхиу, апсаба сақхатыңцаа ирнапкынтоу, аамтала иара Апсны иқазаара аан ҳамтас иа- наршынан атыхымтәкәа ғеба Апсны ақынтура аминистрата ратара. Ахә- рагы қайтпен ауаажаллара рахь, Апсны тәи ақазақа русумтакәа змоу дарбанызаалак идырхынхәирп амилат рзы ишынамырзупт адоуҳатә ғын- ха аиқәрыхаралы қашшаралат жәлар ртагылазашаа удаға аан жәфахыр- кны ридгылары азы ҳәа азгәтатуа.

Р.Д.Гәйимба ихъз зху ахынтықар- ратә филармониаға февраль 6, 2024 ш. рзы имфагхонит ағынталарларәт кон- церт Апсны тәи атыхымтәкәа змоу ақазақа аусзуюцәа алархәни. Үақа иқәрларлар иамлаттә сақхатә галерея аиташақәыргылар иазына- хоу аусмаптатәкәа зыхтәа рылағларп ағаҳәара розу апсаба-абаза амилат рзы ишынамырзупт адоуҳатә ғын- ха аиқәрыхаралы қашшаралат жәлар ртагылазашаа удаға аан жәфахыр- кны ридгылары азы ҳәа азгәтатуа.

Избылуа, енкәычыц изго алаша- рахы енх ахыпчыпш шузынмыло енгіш, ауааттықсағы ацхакәа иафы- зуо акультуралы иаахәни ианыкот аамтазы, уара иухыштыроу адоуҳатә аиқәрыхаралы аиқақалареи рзаапсара ақырза аткануеит ҳазнуда ашәышықасы ҳәарада. Зыжелар ргәеисыжъе еилкәя изахауа, уи фиңкәла изны- руа иоуп араңд ду зманы, ихатәааны апстазааралы аеаарпшра зылшо. Урт иреиуо атеп мачмызд ианакәызаа- лак ҳажәлар ркны.

Ашәартадара згыи ирыцкүп

Арбцарь мчқәа

Ахынтықарра Ахада - Арбцарь мчқәа Ркомандакаташа хада дырызырыфт атэлахычара Аминистрата 2023 шықасында аусура алтшәақеи ҳазтоу ашықас азы изағхынгәтәнни иры- моя ауснагзатәкәе.

Атэлахычара аусбартта анатхгағы адирыра қайтпен Арбцарь мчқәа ркны иаңшыра атэлахычара А.Савченко иаңшықа рыла, Аппа-Хаиртә мчқәа, қыдала, авертолиотқәа рзы бжъаратәла арееиратә усу- рақәа мфаглан. Аибашыгатә ҳа- ирпланқәеи авертолиотқәе рк- ны амьруғақәа жәпакы рұғызын.

«Атыхәтәантәи аптыра-такти- катә зықатарақәа рымғапт- граан зегыи енкәшәаны аус ру- ан», - ихәеит Аштаб хада аиҳабы.

«Сара ажәа шәынтахын сөзіззәагы сарғы Аппа-Хаиртә мчқәа рштаб ҳшатауда. Иазгәето апланқәа инарықыр- шәаны, иаҳету абылтәи азтаара 3збақоит. Ҳарт атагылазашаақәа зегыи аңаңдойт аилазаара акыры- ғыннанда аиңшықа рымғапт- газы», - ихәеит атәрыла Ахада.

Ахада атэлахычара Аминистрата ағапхәа иқәрғылелит ашәартадара артәрәзәара иазку ауснагзатәкәа жәпакы, иара убас русуразы итабу ахыленаует. «Ахынтықарра анатхгағы

бжъар мчқәа ихадароу институтт ақасбала иаҳету ашыраара анаталоит», - ихәеит Ахада. Иаз- гәеиттәр аттара зықатарақын зеги иреиңзакәу ралкаара асистема ашықақырғылары иғәи иштоу.

«Ҳарт Арбцарь мчқәа рым- ғын шытакхроуп. Ихамоуп аспе- циалисттәи ғараңа - арратә ғырғызә. Ицәгъамызт урт азгәтә- зар. Ҳарт ҳәнни идмүрхәо дар- бан, аха Апсадғыл ахычашаа- рыда», - ихәеит Ахада Аслан Бжъа- ния.

Аусуратә енпилары иалахәен Ашәартадара Ахеилак амаза- нықәга Сергеи Шамба, Апс- ны Ахынтықарра Арбцарь мчқәа рштаб хада аиҳабы, атэлахычара аминистр иаңшықа, аиңрал-ле- тенант Владимир Савченко.

Азакәан аитқарақәа ралагаларазы

Ажәалагала

■ Алхарақәа рылтшәақәа рхашшааре рыхәапшреи рыөхәарақәа реицатәра, афбатәи алхарақәа раан 10 процентткы инареиҳаны аудаа рхыпхызара азырхара, «Апсны Ахәынтыркара Ахада иалхарақәа рзы» иахъя иҳамоу Аконституциатә закәан аитқарақәа ралагаларазы егырт ажәалагалақәа жәпақы ртәи ентихәеит «Апсныпресс» иенитаз антервью ақны Алхратә комиссия хада ахантәағы Дмитри Маршын.

Ианвар 29 азы Апсны Жәлар Ресми тарифи имфапысит ахәынтыркара-зинтә политиказы аилак инартбааз аилатәара. Уақыт Алхратә комиссия хада алахәылаца афбатәи ажәалагала қартоит. Актәи ажәыттараан, азакәан ала, инеиуа рхыпхызара иартәозароуп 50 процент, афбатәи аан – 25 процент.

«Хара иахъахуп афбатәи аан инеиуа процент иацахътарц, даека кала иухәозар, 25 процент инаркыны 35 процент ркынза. Хара абартареи аитқарақәа рыдаагалеит, адептатцәгъы ақәшахатхеит. Анағасан аилак инеитиху аилатәарағы иҳамоу азакәан аитқарақәа ралагаларазы апроект аус адулара аганахъала азбамта рыйдырылароуп», – ихәйт Дмитри Маршын.

«Иахъя азакәан иалнашори ахада итып, ахъ даннагралак аштыхъы Иреиҳазу азбартәа аилыргара. Шәара ижәйдүреит, 2020 шықасы ажәыттара алтшәақәа рхыпхызара атыхъала узбартала ауселиргара шықаз. Алхратә комиссия хада уаңзатәи аилазаара ақттара (Рауль Ҳаұымбұа хадас иалхара аан) апнахит Иреиҳазу азбартта», – изгәеиттәит Дмитри Маршын.

Алхратә комиссия хада ахантәағы иажәақәа рыла, ахада итып данаҳадырғылалак аштыхъ алхарақәа рылтшәақәа Иреиҳазу азбартта иаңнахъир, ицәртүеит азтааракәа, иара иналың тәңкілік азбамта ауспәқағы азакәанқәеи

ирпіксүхәоузи ҳәа. Конституциала урт аиуристтә мчы рымазам.

«Абри ақнитә, иахъетуп ҳәа иҳапхъаизет аматура даҳадырғылаанза ахәапшра ағхарақәа рымачра», – ихәйт Алхратә комиссия хада ахантәағы.

Иара убас уи ихәйт, рагхъатәи ажәыттара аан алхратә биуллетен ақны иарбоу «Зегыи ирғагыланы» ҳәа аграфа ажәалагалақәа шаықатдоу.

«Алхратәи алхарақәа раан «Зегыи ирғагыланы» ҳәа иарбоу ажәыттара реиҳарак аиур, ҳара иридаагалоит егырт акандидатцәа алархәни алхарағынан рымалғара. Алхысса реиҳарағын зегыи ирғагыланы рыйбы артар, ҳара ҳәаанагарала, афбатәи алхарақәа қамлароуп. Урт ргәанағара иазызырғатеуп», – ихәйт Дмитри Маршын.

Егырт алхарақәа ирыттаркуа атәи ақәзар, Алхратә комиссия хада алахәылаца афбатәи ажәыттараан инеиуа рхыпхызара аштыхъхразы ажәалагала қартоит. Актәи ажәыттараан, азакәан ала, инеиуа рхыпхызара иартәозароуп 50 процент, афбатәи аан – 25 процент.

«Хара иахъахуп афбатәи аан инеиуа процент иацахътарц, даека кала иухәозар, 25 процент инаркыны 35 процент ркынза. Хара абартареи аитқарақәа рыдаагалеит, адептатцәгъы ақәшахатхеит. Анағасан аилак инеитиху аилатәарағы иҳамоу азакәан аитқарақәа ралагаларазы апроект аус адулара аганахъала азбамта рыйдырылароуп», – ихәйт Дмитри Маршын.

Иара убас иштыхъын алхарақәа рылтшәақәа реиҳшыларда азтартарғы. Ишаабац еипш, алхарақәа раан абиуллетенкәа рхыпхызара атыхъала узбартала ауселиргара шықаз. Алхратә комиссия хада уаңзатәи аилазаара ақттара (Рауль Ҳаұымбұа хадас иалхара аан) апнахит Иреиҳазу азбартта», – изгәеиттәит Дмитри Маршын.

Алхратә комиссия хада ахантәағы иажәақәа рыла, ахада итып данаҳадырғылалак аштыхъ алхарақәа рылтшәақәа Иреиҳазу азбартта иаңнахъир, ицәртүеит азтааракәа, иара иналың тәңкілік азбамта ауспәқағы азакәанқәеи

Афымцамч акәша-мықәша

Аилацәажәара

■ 2024 шықаса февраль 2 азы Апсны Ахада иахъыпушағ Бадра Гәйнба инартбааз аилацәажәара мәғлитеит араионқәеи ақалакъықәи рхадақәа, амчратә усқәртәақәа рнапхәағы, Аихабыра иалоу алархәни.

Аилацәажәара иалахъын Ағыза-министр Александар Анқәаб, Ахада Иусбартта анатхәғасы Абесалом Қаэрши.

Ағылайлағы аиыл азакәаны ақттара алтшәақәа. Анергетикағы иахъя иахъылай азакәаны ақттара алтшәақәа.

Анергетикағы иахъя иахъылай азакәаны ақттара алтшәақәа.

Анергетикағы иахъя иахъылай азакәаны ақттара алтшәақәа.

Анергетикағы иахъя иахъылай азакәаны ақттара алтшәақәа.

Анергетикағы иахъя иахъылай азакәаны ақттара алтшәақәа.

«Ари, уаңза аипш, изыхъко

инахъуа афымцамч ахәпса имачыны алхара, Ҷүвартәи азеизакыртағы азы афаззара даара алакәа, Ростовтәи АЕС ақны 4-тәи афымцаблок планла арреира, Апсны афымцамч ахынтынайнау Алада Үрістәйла ақны ашықағыла машәйрләр ағынхара», – ихәйт Ҷансыра Нанба.

Афымцамч ахәпса алхара алакәа иағагыланы хырхара злуу усмөгөттөн азакәаны ақттара алтшәақәа.

Ареспубликатә унитартә наплақы «Амшынекәафымцамч» аиҳабы иажәақәа рыла, 2023 шықасы атаялағы иахъабалак иқырылган 22,5 нызқы ашықағыла.

«Хазну ашықә азы ашықағыла 24 нызқы раахәареи рықағырыларе абиуцет ақны иарбоуп», – иаңтиеит иара.

Аилацәажәара аан араионқәа рхадарака реиҳбабацәа, амчратә усбартака рнапхәағы ахасбрәбәкәа қартоит изакәанымкәа арриптовалиута архара ағағыларасы имфапыргуга аусура алтшәақәа ирызкын.

Убас, 2023 шықасы Апсны иримхын 3 284 аманнинг маругақәа: 505 – Ақәа ақ., 870 – Гагра араион, 162 – Гәдоута, 204 – Ақәа, 328 – Гәйлрыпш, 892 – Очамчыра, 259 – Тәбәрчал, 64 – Гал.

Анергетикағы иахъя иахъылай азакәаны ақттара алтшәақәа.

Анергетикағы иахъя иахъылай а

